

„KAKO BUJNE SO IN LEPE!“

V svoji borni koči zunaj vasi je živel Bertina s svojo hčerjo Mimico lepo in zadovoljno. Bila je sestra pridna, delavna in modra gospodinja. Dasi so bili v tistem kraju časi revni, sta se z Mimico vendar lahko in pošteno preživili. Saj pridnemu in poštenemu človeku se kruh ponuja povsod. Lepo mirno je torej teklo njuno življenje. Lepo je bilo in mirno v nizki koči na samoti. Nihče ni kazil blagodejnega miru. A tedaj se je nekaj pripetilo v tisti koči, da je ondi nastala še večja tihota, večji mir, da, — prava smrtna tišina . . .

*

Zima je bila huda in mrzla, in tedaj se je Mimica prehladila in je zbolela . . . Prišla je bolezen z tistim slokim izključenim telesom, — prišla je in potrkala . . . odprli so jej, in naselila se je v nizki in borni samotni koči . . .

Žalostna je bila Bertina. Njena ljubezen, njena bodoča podpora, njena rožica svetlega upanja je ležala na postelji bolna in upadla; ona pa je stregla z veseljem in hkrati s krvavečim srcem . . .

„Mamica moja!“ je poklicala Mimica smrtnobleda.

„Kaj bi rada, hčerkica?“ hitela je Bertina s postrežbo.

„Ali že cveto rožice?“ zažari Mimici obraz, poln upa in veselja.

„Draga Mimica, že cveto, toda so ledene. Vidiš v oknih tam!“ pokaže mati s prstom na ledena okna . . .

„Ne mama, ne takih rož! Zvončkov in telohovega cvetja mi donesite, kadar ga uzrete! — Jelite mama?“ In ljubko se Mimica nasmehlja . . .

„Bom, bom, kakor razcvete! Toda sedaj je še zima, trda zima“, reče mati in odide od postelje, da ne bi hčerka uzrla njenih solz . . .

Zunaj pa je mogočno kraljevala zima . . .

*

Močnejše je jelo sijati solnce. Zavel je topel dih od juga; sneg se je pričel tajati; prikazala so se kopna brda, le v senčnih kotih je še ležal sneg, blaten in razpadel . . .

Prihajala je pomlad, krasna kakor jutranja zarja. Prihajala je v deželo s počasnimi, drhtečimi koraki . . . Prihajala je pomlad, a odhajala je Mimica . . .

Vedno bolj se je Mimica oddaljevala svetlu. Bila je blede, toda lepa kakor angel. Njena duša, njeno srce, njene misli . . . vse je bilo kakor angelsko . . . posebno potlej, ko je bila sprejela sv. zakramente . . . Nasmehljala se je v postelji ljubko svoji mami in vprašala:

„Ali že cveto rožice, mama?“

„Ne še, toda popje se že dela.“

„Kadar bodo cvele, jih dobim šopek?“

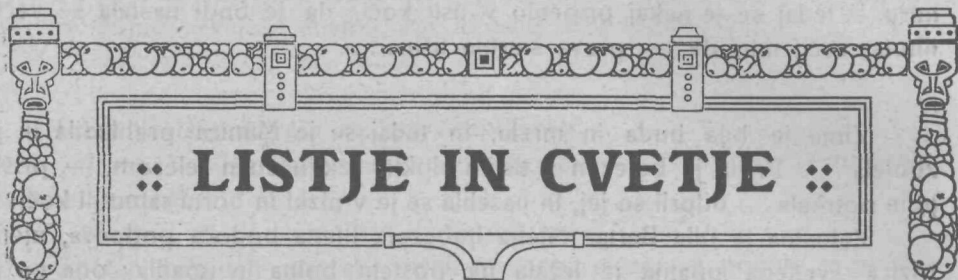
„Da, dobiš, z veseljem ti jih prinesem.“

Tiho je bilo potem zunaj, in tiho je bilo v sobi. Na postelji se je smehljala Mimica in od ure do ure ji je pešala moč . . .

*

Stale so tedaj okoli Mimičine postelje nekatere ženice iz vasi. Z resnimi pomenljivimi obrazi so stale, držeč v rokah gorečo blagoslovljeno svečo in molile sv. litanije . . . Gledala jih je Mimica v smrtnem boju. Gledala začudeno in vpraševala z očmi: „Kje so rožice?“ — Odprle so se tedaj duri, in prišla je mati Berta. Bleda, solzna in zasopljena, s šopkom prvih pomladnih cvetlic v rokah. Dala je šopek Mimici v roko. Bile so blede . . .

„Kako bujne so in lepe!“ je dahnila Mimica z nasmehljajem na ustnicah. In preselila se je njena duša tja, kjer vlada večna pomlad . . . *Bogdan Vened.*

Mladi zvezdoznanec.

Upam, da ste v preteklih jasnih večerih pridno opazovali prekrasno zvezdmato nebo, ki se uprav pozimi kaže v posebnem sijaju, kakor bi nam hotelo nekako nadomestiti ono pozemeljsko revščino, ki nam jo na zemlji nudi narava pozimi. Torej lahko stopimo zopet korak naprej.

Razdalje v svetovnem prostoru. Ako se radujemo lepega razgleda s kake gore, se kaj radi vprašamo, kako daleč je do posameznih krajev, do gora, gozdov, do vasi in cerkvic in rek, ki jih vidimo. Pravtako ali še bolj nas mika izvedeti, kako daleč so zvezde, kako daleč sta solnce in luna od nas. Oko nam tega ne more povedati, nebesnih razdalj ne more presoditi. Solnce in luna se nam vidita skoro enako velika, pa iz tega ne smemo sklepati na njuno oddaljenost. Kar vemo o razdaljah v svetovnem prostoru, so preračunali zvezdoznanci po dolgem trudu.

Tu na zemlji merimo z merilom, ki ima za enoto meter. Pri predmetih, ki nas obdajajo: hiše, cerkve, drevesa, griči . . . zadostuje to merilo. Tudi višino gora in globočino morja izračunamo v metrih. Pri velikih razdaljah moramo pa rabiti že večje merilo: kilometer in pri še večjih miriameter.

Vsakdo izmed vas si lahko misli razdaljo 1 km. Na ravni državni cesti je to razdaljo prav lahko pregledati. V Ljubljani je n. pr. 1 km dolga pot od pošte do pokopališča pri Sv. Krištofu. Dalje veste, da se prehodi 1 km v okroglo 12 minutah, zato prehodimo v eni uri 5 km. Če je pokrajina ravna in odprta, se more lahko pregledati tudi razdalja 5 km. Teže je pregledati večje razdalje, n. pr. pot enega dneva, za katero se običajno računa 8 ur ali 40 km hoda. Večje razdalje pa more le malokdo prav umeti. Ako bi se vozili z vlakom, ki prevozi v eni uri 70 km, bi te poti že ne mogli prav oceniti. Zato so v prejšnjih časih računali oddaljenost krajev po času, katerega so rabili za pot.

Poglejmo sedaj, kako bi si mogli z zemeljskim merilom pomagati pri merjenju razdalj nebesnih teles. Seveda ne bomo pričeli pri zvezdah stalnicah, ampak bliže.

Vsi veste, da razločujemo poleg zvezd stalnic še druga nebesna telesa, ki krožijo okrog solнца in dobivajo od njega svetlobo in toploto. Imenujemo jih tudi zvezde — zvezde premičnice (planete). Nekaterne premičnice imajo svoje nepremičnice, n. pr. zemlja luno. Naše solnce ima osem velikih premičnic, ki se imenujejo: Merkur, Venera (danica, večernica), zemlja, Mart,